

Fondbolagens förening

SWEDISH INVESTMENT FUND ASSOCIATION

Riktlinjer om anställdas och uppdragstagares egna affärer med finansiella instrument

Antagna av Fondbolagens förenings styrelse den 11 februari 1998 och senast reviderade den 4 september 2019.

1. Inledning

Ett fondbolag ska, enligt fondlagstiftningen, fastställa interna regler där det anges vilka rutiner fondbolaget tillämpar för att hantera anställdas och uppdragstagares egna affärer med finansiella instrument. Syftet är att förhindra att anställda och uppdragstagare utför egna affärer som strider mot förordningen (EU) nr 596/2014 om marknadsmissbruk, som innebär missbruk eller otillbörligt röjande av konfidentiell information, eller som strider mot fondbolagets skyldigheter enligt fondlagstiftningen.

Dessa riktlinjer bygger på och kompletterar bestämmelserna om egna affärer i lagen (2004:46) om värdepappersfonder, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder, lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, kommissionens delegerade förordning (EU) nr 231/2013 samt, för fondbolag som har tillstånd att utföra portföljförvaltning, kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/565. De kompletterar även bestämmelser om förbud mot viss handel i marknadsmissbruksförordningen.

En utgångspunkt är att fondbolag ska se till att anställda och uppdragstagare inte ägnar sig åt egna affärer med finansiella instrument på sådant sätt och i sådan omfattning att kundernas och allmänhetens förtroende för fond- och värdepappersmarknaden, bolaget och de anställda riskerar att rubbas.

Riktlinjerna är minimiregler som kan göras mer långtgående av respektive företag. Såvitt avser behandling av personuppgifter erinras dock om att sådan behandling måste uppfylla kraven i dataskyddsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2016/67).

Med fondbolag avses i dessa riktlinjer såväl förvaltare av värdepappersfonder som av alternativa investeringsfonder och med fonder såväl värdepappersfonder som alternativa investeringsfonder om inget annat anges.

2. Definitioner

Anmälningsskyldig:

1. styrelseledamot, delägare och verkställande direktör i fondbolaget,
2. anställd som deltar i driften av fondverksamheten eller tillhandahållandet av investeringstjänster,
3. uppdragstagare som utför delar av fondverksamheten eller deltar i tillhandahållandet av investeringstjänster för fondbolagets räkning, såväl externa, interna som sådana vilka har sin huvudsakliga verksamhet i annan del av koncernen.

De personer som anges i första stycket 1 – 3 är dock anmälningsskyldiga endast om de deltar i en verksamhet som kan ge upphov till en intressekonflikt eller har tillgång till inte offentliggjord information om sådana omständigheter som kan påverka kursen på finansiella instrument, eller annan konfidentiell information som avser fonder eller kunder i fondbolagets verksamhet.

Egna affärer: sådan handel som utförs av den anmälningsskyldige eller på dennes uppdrag för den anmälningsskyldiges egen eller en närstående räkning, samt all handel som utförs av den anmälningsskyldige eller på dennes uppdrag utanför ramarna för anställningen. Med att utföra handel jämföras att genom samråd eller på annat sätt medverka vid närståendes affärsbeslut.

Finansiella instrument: det som anges i 1 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, dvs. överlåtbara värdepapper, penningmarknadsinstrument, fondandelar, finansiella derivatinstrument och utsläppsrätter.

Närstående:

1. den anmälningsskyldiges make/maka, sambo eller registrerad partner,
2. den anmälningsskyldiges minderåriga barn eller styvbarn och andra släktingar till den anmälningsskyldige som har delat samma hushåll som denne under minst ett år den dag den berörda affären ägde rum,
3. juridisk person över vilken anmälningsskyldig ensam eller tillsammans med annan har ett väsentligt inflytande genom ledande ställning eller ekonomisk gemenskap. Med ekonomisk gemenskap avses ett direkt eller indirekt innehav av minst 10 procent av aktierna/andelarna eller rösterna eller rätt till minst 10 procent av avkastningen, och
4. annan person med vilken den anmälningsskyldiges förbindelser är sådana att han eller hon har direkt eller indirekt väsentligt intresse av handelns resultat annat än en avgift eller kommission för handelns utförande. Som exempel kan nämnas medlemskap i sparklubb eller ägarandel i icke publikt bolag för handel och förvaltning med finansiella instrument.

3. Förbud mot handel

I detta avsnitt anges ett antal situationer där det råder förbud mot att göra affärer.

3.1 Allmänna förbudsregler

Förbuden i detta avsnitt gäller alla affärer om inte annat sägs. Det har således ingen betydelse om de utförs för egen räkning, för närståendes räkning, för fonds eller kunds räkning, eller för annan inom eller utom tjänsten.

Ingen anställd eller uppdragstagare hos ett fondbolag får

1. utnyttja sin ställning, t.ex. för att därigenom gynnas i förhållande till andra vid tilldelning av aktier eller aktierelaterade instrument vid marknadsintroduktion, eller agera så att misstanke kan uppkomma om att de för egen eller närståendes räkning skaffar sig favörer vid affärer med finansiella instrument,
2. med utnyttjande av kurspåverkande information som ännu inte nått marknadsplatsen eller annars inte offentliggjorts eller inte är allmänt känd utföra affärer med finansiella instrument för egen räkning eller med råd eller på annat sätt föranleda någon annan att göra eller underlåta att göra affärer med finansiella instrument grundade på sådan kurspåverkande information. De får inte heller till annan röja sådan kurspåverkande information. Dessa förbud gäller oavsett för hur lång tid placeringen är avsedd att vara och oavsett hur stor kurspåverkan kan förväntas bli,
3. utföra affärer med finansiella instrument som innebär missbruk eller otillbörligt röjande av konfidentiell information – däribland information om ännu inte genomförda order – eller råda eller påverka någon annan att utföra affärer med finansiella instrument, om affären innebär missbruk eller otillbörligt röjande av konfidentiell information. De får inte heller obehörigen röja konfidentiell information till någon annan,
4. göra affärer med finansiella instrument i en sådan omfattning att det finns risk för att den egna ekonomiska ställningen därigenom äventyras,
5. genom annan (bulvan) vidta i dessa riktlinjer förbjudna åtgärder, eller
6. kringgå dessa riktlinjer genom utnyttjande av exempelvis derivatinstrument eller kombinationer av olika finansiella instrument.

Det ska observeras att uppräknningen inte är fullständig.

3.2 Diskretionär förvaltning och fondförvaltning

Anmälningsskyldig som utför investeringstjänsten diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument eller förvaltar en eller flera fonder får inte genomföra egna affärer med finansiella instrument, som ingår i en portfölj eller i en fond som den anmälningsskyldige förvaltar, i en sådan omfattning eller så att det av annan orsak kan leda till att diskretionära kunders eller fondandelsägares intressen kan komma att påverkas negativt.

Det erinras om bestämmelsen i 2 kap. 18 § lagen om värdepappersfonder att en styrelseledamot, revisor, innehavare av en ledande befattning och person med förvaltningsuppdrag eller liknande, som har insyn i fondbolagets dagliga handel inte får agera motpart till en värdepappersfond som fondbolaget förvaltar, dvs. förvärva finansiella instrument från fonden eller sälja finansiella instrument till fonden. Detsamma bör gälla beträffande specialfonder som fondbolaget förvaltar.

3.3 Uppdrag utanför ramarna för anställningen

En anmälningsskyldig får inte ta uppdrag utanför ramarna för anställningen som rör finansiella instrument utan fondbolagets tillstånd.

3.4 Enmånadsregeln

Ingen anmälningsskyldig får genom egna affärer med finansiella instrument realisera eller på annat sätt säkerställa vinst (t.ex. genom hedge/säkring med derivatinstrument) inom en kortare innehavstid än en månad ("enmånadsregeln").

Detta innebär att förvärv av finansiella instrument (långa positioner) och negativa positioner (korta positioner, t.ex. vid blankning) med en innehavstid som understiger en månad är otillåtna.

3.4.1 Undantag från enmånadsregeln

Enmånadsregeln gäller inte för sådana affärer som undantagits från anmälningsskyldighet enligt 4.2.

Fondbolaget får, om synnerliga skäl föreligger, medge undantag från enmånadsregeln, exempelvis vid oförutsedda förändringar i familje- eller boendeförhållanden. Medgivandet ska ske innan affären utförs. Anmälningsskyldigheten för berörda affärer kvarstår.

3.4.2 Särskilt om tillämpningen av enmånadsregeln

Vid tillämpningen av enmånadsregeln gäller att:

1. post som gått med vinst får säljas först då den innehafts i minst en månad,
2. om avyttring av finansiella instrument sker genom blankning, får kvittning av den negativa (korta) positionen genom täckningsköp av motsvarande finansiella

instrument, om det ger vinst, ske tidigast en månad efter affärsdagen för avyttringen,

3. byte av finansiella instrument jämföras med förvärv och avyttring,
4. aktier tecknade med företrädesrätt (t.ex. vid nyemission) får säljas först då innehavstiden för moderaktien är längre än en månad.

Kravet på en minsta innehavstid om en månad gäller inte

1. vid avyttring av finansiella instrument då kursen fallit så att vinst inte uppkommer,
2. vid förvärv för att täcka finansiella instrument som varit föremål för blankning då kursen stigit så att vinst inte uppkommer,
3. vid avyttring av tilldelade emissions- och inköpsrätter och likartade rätter,
4. vid utnyttjande av t.ex. köpoption, teckningsoption respektive konvertibelt skuldebrev för lösen med leverans, nyteckning respektive konvertering till underliggande finansiella instrument. Utnyttjandet får ske även om det instrument som utnyttjas inte innehåfts i en månad. För underliggande finansiella instrument som förvärvats på detta sätt gäller vid beräkning av innehavstiden att även innehavstiden för det utnyttjade instrumentet får tillgodoräknas,
5. vid accept av uppköpserbjudande riktat till allmänheten, eller
6. vid avyttring av finansiella instrument som förvärvats i samband med ett inköpserbjudande (avknoppning) eller som erhållits som sakutdelning (t.ex. i form av aktier) eller genom fondemission om det instrument som berättigat till åtgärden innehåfts i mera än en månad.

Finansiella instrument som den anmälningsskyldige redan innehar då anmälningsskyldigheten inträder, eller därefter erhåller genom arv, bodelning eller testamente eller som gåva av annan än närstående eller av annan som omfattas av reglerna ska anses som innehavda i mer än en månad.

3.4.3 Månad

Med månad avses en period som löper från och med ett datum i en kalendermånad till samma datum i nästkommande kalendermånad. Om det datumet saknas i den nästkommande månaden avses i stället den första dagen i den påföljande månaden. Exempel: Om någon förvärvar ett finansiellt instrument den 10 mars får instrumentet säljas med vinst tidigast den 10 april. Om någon förvärvar ett finansiellt instrument den 31 januari får instrumentet säljas med vinst tidigast den 1 mars.

3.4.4 Post

Med post avses det antal, det nominella belopp eller det antal andelar av finansiella instrument som framgår av avräkningsnota eller liknande. Om post avser aktier eller aktierelaterade finansiella instrument ska vid bestämning av postens storlek hänsyn tas till sådana förändringar som kan ha skett under innehavstiden till följd av fondemission, split eller sammanläggning.

3.4.5 Vinst

Med vinst på förvärvad post avses nettolikvid vid avyttring (således med avdrag för omkostnader) minskad med nettolikvid vid förvärv inklusive omkostnader. Vid beräkning av vinst ska även erhållen premie, t.ex. för utfärdade derivatinstrument, samt valutakursvinst på utländskt finansiellt instrument inräknas. Principen är att beräkningen ska ske post för post och någon genomsnittsberäkning av nettolikvider för anskaffning av flera poster får inte ske.

Med vinst på post som varit föremål för blankning avses nettolikvid vid avyttring (således med avdrag för omkostnader inklusive eventuella kostnader för värdepapperslån) minskad med kostnaderna för återköp inklusive omkostnader, om skillnaden är positiv. Principen är att beräkningen ska ske post för post och någon genomsnittsberäkning av nettolikvider vid avyttring av flera poster får inte ske.

3.4.6 Användning av derivatinstrument, strukturerade placeringsprodukter m.m.

Anmälningsskyldig får inte heller göra kortfristiga egna affärer i derivatinstrument, strukturerade produkter eller andra slag av finansiella instrument så att placeringen eller en kombination av placeringar får effekten att reglerna om minsta innehavstid kringgås. Vid osäkerhet om en viss affär eller kombination av affärer är tillåten ska anmälningsskyldig alltid inhämta fondbolagets tillstånd innan affären genomförs.

I bilaga ges några exempel på tillämpningen av enmånadsregeln på affärer i derivatinstrument.

3.5 Publika aktietävlingar

Ingen anmälningsskyldig får under anställnings- eller uppdragstiden delta i publikt anordnad tävling om utfallet på fiktiva eller faktiskt gjorda placeringar (aktietävling och liknande).

4. Anmälningsskyldigheten

4.1 Anmälningsskyldighetens omfattning

Den anmälningsskyldige ska efter det att denne underrättats av fondbolaget om sin anmälningsskyldighet

1. snabbt anmäla alla egna affärer med finansiella instrument, om inte en undantagssituation enligt de riktlinjer som anges i avsnitt 4.2 föreligger,

samt

2. på fondbolagets begäran även i övrigt redovisa sina egna affärer med finansiella instrument i den utsträckning fondbolaget bestämmer och vid tidpunkt som fondbolaget anger.

Det som sägs i första stycket 1 och 2 gäller även indirekta innehav via pensions- eller andra försäkringsprodukter där den anmälningsskyldige kan påverka placeringar i enskilda finansiella instrument.

Vid blankning ska anmälan göras när försäljning sker och när täckningsköp görs.

När den anmälningsskyldige är en uppdragstagare ska fondbolaget, vid tillämpning av detta avsnitt, i uppdragsavtalet säkerställa att egna affärer registreras av avtalsparten och på begäran omedelbart överlämnas till fondbolaget.

4.2. Undantag från anmälningsskyldigheten

4.2.1 Undantag vid diskretionär förvaltning

Från anmälningsskyldigheten undantas affärer med finansiella instrument som genomförs inom ramen för ett diskretionärt förvaltningsuppdrag under förutsättning att

1. den anmälningsskyldige uppdragit åt annan att diskretionärt förvalta den anmälningsskyldiges innehav av finansiella instrument,

2. det inte förekommer något föregående utbyte av information mellan förvaltaren och den anmälningsskyldige, eller annan person för vars räkning affärerna utförs, i samband med utförande av affärer, och att

3. den anmälningsskyldige inte heller på annat sätt vare sig direkt eller indirekt medverkar i eller påverkar affärsbesluten.

Med diskretionär förvaltning jämföras annan likartad förvaltning, t.ex. så kallad robotförvaltning, om förvaltningen uppfyller kraven i första stycket 2 och 3.

Det som sägs i första stycket gäller även när den anmälningsskyldige lämnat ett diskretionärt förvaltningsuppdrag avseende dennes indirekta innehav i finansiella instrument via pensions- eller andra försäkringsprodukter.

Den anmälningsskyldige ska lämna de upplysningar som behövs för att fondbolaget ska kunna bedöma om ett diskretionärt förvaltningsuppdrag uppfyller rekvisiten för undantag från anmälningsskyldigheten.

4.2.2 Undantag för vissa fondandelar

Från anmälningsskyldigheten undantas egna affärer med andelar i

1. värdepappersfonder och andra motsvarande fonder inom EES (UCITS-fonder),
2. svenska specialfonder, och
3. andra alternativa investeringsfonder som omfattas av tillsyn enligt lagstiftningen i en medlemsstat som kräver en likvärdig riskspridning bland tillgångarna som fonder som avses i 1.

Med likvärdig riskspridning avses vid tillämpning av första stycket 3 att det i fonden ingår finansiella instrument från minst tio olika emittenter, där exponeringen mot två av emittenterna får uppgå till högst 30 procent vardera av fondens värde och mot övriga emittenter till högst fem procent vardera av fondens värde.

Undantag enligt detta avsnitt gäller även indirekta affärer via pensions- eller andra försäkringsprodukter.

Undantag från anmälningsplikt gäller inte för anmälningsskyldig som deltar i förvaltningen av den fond som affären avser. Om en sådan anmälningsskyldig har ett regelbundet sparande i andelar i en sådan fond enligt instruktioner, ska anmälan enligt 4.1 första stycket 1 göras vid första förvärvet och därefter vid beloppsförändringar eller nya instruktioner. Avyttringar ska anmälas, men omfattas inte av enmånadsregeln.

4.3 Anmälan

Anmälan ska ske på det sätt fondbolaget bestämmer. Anmälningarna ska behandlas konfidentiellt. I anmälan ska anges om ett innehav avvecklats inom kortare tid än en månad.

5. Den anmälningsskyldiges informationsplikt

Den anmälningsskyldige ska snarast efter det att denne erhållit underrättelse om sin anmälningsskyldighet informera fondbolaget om

1. in- och utträde ur sparklubb för handel och förvaltning av finansiella instrument,
2. delägarskap i icke publikt bolag för handel och förvaltning av finansiella instrument,
3. uppdrag om diskretionär förvaltning avseende egna affärer (se även 4.2.1 fjärde stycket),
4. förvärv av aktier i fondbolag eller värdepappersinstitut som inte är föremål för handel på aktiemarknaden innan förvärvet sker, och
5. uppdrag utanför ramarna för anställningen som rör finansiella instrument (se även 3.3).

Anmälningsskyldig som är medlem i sparklubb enligt första stycket 1 eller delägare i bolag enligt första stycket 2 ska till fondbolaget inge årsredovisning för klubbens respektive bolagets verksamhet.

6. Fondbolagets ansvar

Fondbolaget

1. bör underrätta den anmälningsskyldige om riktlinjernas innehåll och om hur anmälningar ska vara utformade samt på lämpligt sätt förvissa sig om att den anmälningsskyldige tagit del av riktlinjerna,
2. bör besluta och informera den anmälningsskyldige om de undantag som gäller enligt avsnitt 4.2,
3. bör meddela den anmälningsskyldige om beslut enligt punkterna 4, 5, 6 och 7,
4. får medge medlemskap i sådana klubbar och delägarskap i sådana bolag som avses i avsnitt 5 punkterna 1 och 2 om den anmälningsskyldige genom kontroll av stadgar, placeringsreglemente eller motsvarande förvissat sig om att klubben eller bolaget kommer att iaktta de regler som anges under rubriken enmånadsregeln,
5. får medge sådant förvärv av aktier som avses i avsnitt 5 punkt 4 om förvärvet inte kan ses som ett kringgående av enmånadsregeln,

6. får tillåta uppdrag enligt avsnitt 5 punkt 5 om inte detta strider mot enmånadsregeln,

7. bör reglera i vilken omfattning eller under vilka förutsättningar den som har till uppgift att förvalta en eller flera fonder får utföra egna affärer med finansiella instrument som fonden placerar i.

Bilaga

Några exempel på tillämpningen av en månadsregeln på affärer i derivatinstrument

Det bör observeras att följande exempel inte ger någon fullständig beskrivning av tillämpningen av en månadsregeln i alla tänkbara situationer.

Med begreppet option avseende leveransbar underliggande egendom nedan avses option av amerikansk typ, dvs. med möjlighet till lösen under löptiden. För optioner avseende leveransbar underliggande egendom av europeisk typ, dvs. där lösen endast kan begäras på slutdagen, kan tillämpningen bli annorlunda än i exemplet. Med begreppet leveransbar underliggande egendom avses finansiella instrument eller valuta.

1. Utfärdad eller innehavd option, där innehav av leveransbar underliggande egendom saknas, får inte kvittas inom en månad om kvittningen ger upphov till vinst (kvittningsregeln),
2. förvärv av köpoption avseende leveransbar underliggande egendom får ske utan annat hinder än kvittningsregeln ovan,
3. förvärv av kontantavräknad option får bara ske om återstående löptid är minst en månad,
4. utfärdande av kontantavräknad option får ske utan annat hinder än kvittningsregeln ovan,
5. förvärv av säljoption med lösenpris motsvarande eller överstigande förvärvspriset på leveransbar underliggande egendom får bara ske om motsvarande egendom innehafts i minst en månad (utgör en form av säkring av avyttringspriset),
6. utfärdande av köpoption avseende leveransbar underliggande egendom får bara ske om motsvarande egendom innehafts i minst en månad (lösen med vinst på underliggande egendom kan ej uteslutas),
7. utfärdande av säljoption avseende leveransbar underliggande egendom får ske om återstående löptid är minst en månad (option som förfaller värdelös ger ändå utfärdaren en premie, vilken räknas som vinst),
8. avyttring på termin avseende leveransbar underliggande egendom får bara ske om motsvarande egendom innehafts i minst en månad,
9. termin får inte nettas inom en månad, efter den dag terminskontraktet avtalades, om nettningen ger upphov till vinst (nettningsregeln),
10. förvärv av underliggande egendom på termin får ske utan annat hinder än nettningsregeln ovan,
11. vid utnyttjande av kombinationer av optioner respektive terminer eller kombinationer av dessa instrument med leveransbar underliggande egendom betraktas varje del i kombinationen som ett finansiellt instrument för vilket huvudregeln om minst en månads innehavstid skall gälla.